

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Adroddiad Gwella Blynyddol – Cyngor Caerdydd

Cyhoeddwyd: Hydref 2019

Cyfeirnod y ddogfen: 1519A2019-20

Paratowyd yr Adroddiad Gwella Blynyddol hwn ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru gan Samantha Clements a Sara-Jane Byrne dan gyfarwyddyd Huw Rees.

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru
Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn annibynnol ar y llywodraeth a chaiff ei benodi gan Ei Mawrhydi y Frenhines. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn ymgymryd â'i waith gan ddefnyddio staff ac adnoddau eraill a ddarperir gan Fwrdd Swyddfa Archwilio Cymru, sef bwrdd statudol a sefydlwyd at y diben hwnnw ac er mwyn monitro a chynghori'r Archwilydd Cyffredinol. Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn atebol i'r Cynulliad Cenedlaethol.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn archwilio cyrff llywodraeth leol yng Nghymru, gan gynnwys awdurdodau unedol, yr heddlu, gwasanaethau prawf, awdurdodau tân ac achub, awdurdodau parciau cenedlaethol a chynghorau cymuned. Mae hefyd yn cynnal astudiaethau gwerth am arian llywodraeth leol ac yn asesu cydymffurfiaeth â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.

Y tu hwnt i lywodraeth leol, yr Archwilydd Cyffredinol yw archwilydd allanol Llywodraeth Cymru a'r cyrff a noddir ganddi a'i chyrrff cyhoeddus cysylltiedig, Comisiwn y Cynulliad a chyrrff y Gwasanaeth Iechyd Gwladol yng Nghymru.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol a staff Swyddfa Archwilio Cymru yn ceisio darparu adroddiadau cymesur sy'n canolbwyntio ar y cyhoedd ar stiwardiaeth adnoddau cyhoeddus a thrwy wneud hynny, feithrin dealltwriaeth a hyrwyddo gwelliant.

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay. Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Cynnwys

Adroddiad cryno

Gwaith archwilio perfformiad 2018-19	4
Mae'r Cyngor yn cyflawni ei ofynion statudol o ran gwelliant parhaus, ond mae'n wynebu heriau wrth symud ymlaen	4
Argymhellion a chynigion ar gyfer gwella	4
Gwaith archwilio, rheoleiddio ac arolygu yr adroddwyd arno yn ystod 2018-19	6

Atodiadau

Atodiad 1 – Statws yr adroddiad	17
Atodiad 2 – Llythyr Archwilio Blynyddol	18
Atodiad 3 – Argymhellion adroddiadau cenedlaethol 2018-19	22

Adroddiad cryno

Gwaith archwilio perfformiad 2018-19

- 1 I benderfynu ar ystod a natur y gwaith y byddem yn ei wneud yn ystod y flwyddyn, fe wnaethom ystyried faint yr ydym yn ei wybod eisoes o'r holl waith archwilio ac arolygu blaenorol ac o ffynonellau gwybodaeth eraill, gan gynnwys dulliau adolygu a gwerthuso Cyngor Caerdydd (y Cyngor) ei hun. Ar gyfer 2018-19, gwnaed gwaith asesu gwelliant, prosiect asesu risg a sicrwydd, a gwaith ar y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ym mhob cyngor. Mewn rhai cynghorau, gwnaethom ni ategu'r gwaith hwn ag archwiliadau lleol yn seiliedig ar risg, a nodwyd yn y Cynllun Archwilio ar gyfer 2018-19.
- 2 Mae'r gwaith a wnaed ers yr Adroddiad Gwella Blynyddol (AGB) diwethaf, gan gynnwys gwaith y rheoleiddwyr perthnasol, wedi'i nodi yn [Arddangosyn 2](#).

Mae'r Cyngor yn cyflawni ei ofynion statudol o ran gwelliant parhaus, ond mae'n wynebu heriau wrth symud ymlaen

- 3 Yn seiliedig ar y gwaith, ac yn gyfyngedig i'r gwaith, a wnaed gan Swyddfa Archwilio Cymru a rheoleiddwyr perthnasol, cred yr Archwilydd Cyffredinol fod y Cyngor yn debygol o gydymffurfio â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (2009) yn ystod 2019-20. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn cydnabod ei fod yn wynebu heriau allweddol yn arbennig o ran ei sefyllfa ariannol a'r lefel sylweddol o arbedion y mae angen ei chyflawni yn y tymor canolig.

Argymhellion a chynigion ar gyfer gwella

- 4 O ystyried yr amrywiaeth eang o wasanaethau a ddarperir gan y Cyngor a'r heriau y mae'n eu hwynebu, byddai'n anarferol pe na byddem yn dod o hyd i bethau y gellir eu gwella. Gall yr Archwilydd Cyffredinol:
  - wneud cynigion ar gyfer gwella – os gwneir cynigion i'r Cyngor, byddem yn disgwyl iddo weithredu arnynt a byddwn yn gwirio yr hyn sy'n digwydd;
  - gwneud argymhellion ffurfiol ar gyfer gwella – os gwneir argymhelliad ffurfiol, mae'n rhaid i'r Cyngor baratoi ymateb i'r argymhelliad hwnnw o fewn 30 diwrnod gwaith;
  - cynnal arolygiad arbennig, cyhoeddi adroddiad a gwneud argymhellion; ac
  - argymhell i weinidogion Llywodraeth Cymru eu bod yn ymyrryd mewn rhyw ffordd.

- 5 Yn ystod y flwyddyn, ni wnaeth yr Archwilydd Cyffredinol unrhyw argymhellion ffurfiol. Fodd bynnag, rydym ni wedi gwneud nifer o gynigion ar gyfer gwella ac ailadroddir y rhain yn yr adroddiad hwn. Byddwn yn monitro cynnydd o'i gymharu â'r cynigion hyn ac argymhellion perthnasol a wnaed yn ein hadroddiadau cenedlaethol (**Atodiad 3**) yn rhan o'n gwaith asesu gwelliant.

Gwaith archwilio, rheoleiddio ac arolygu yr adroddwyd arno yn ystod 2018-19

Arddangosyn 1: disgrifiad o'r gwaith a wnaed ers yr AGB diwethaf, gan gynnwys gwaith y rheoleiddwyr perthnasol, pan fo hynny'n berthnasol.

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
Chwefror 2019	<p>Asesiad Risg a Sicrwydd Prosiect i nodi lefel y sicrwydd archwilio a/neu pan fydd angen rhagor o waith archwilio yn y dyfodol o ran y risgiau i'r Cyngor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rhoi trefniadau priodol ar waith i sicrhau gwerth am arian wrth ddefnyddio adnoddau; • rhoi trefniadau ar waith i sicrhau gwelliannau parhaus; a • gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth bennu amcanion llesiant a chymryd camau i'w cyrraedd. 	<p>Yn deillio o'r prosiect hwn, nodwyd gennym y pynciau canlynol i'w cynnwys yn ein rhaglen archwilio yn y Cyngor ar gyfer 2019-20:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adolygiad o gynaliadwyedd ariannol y Cyngor (thema genedlaethol a arolygwyd yn y 22 o gynghorau); • Adolygiad o reoli gwastraff/ailgylchu; • Adolygiad o gyllideb a phwysau costau Gwasanaethau Cymdeithasol; ac • Archwiliadau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. 	Dim.
<p>Gorffennaf 2019</p> <p>Mae ein hadroddiad ar gael yma ar ein gwefan.</p>	<p>Archwiliadau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 Archwilio i ba raddau y mae'r Cyngor wedi gweithredu yn unol</p>	<p>Mae'r Cyngor wedi ymgorffori'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn ei ddull o ddatblygu'r weledigaeth ar gyfer Trafnidiaeth ac Aer Glân yng Nghaerdydd. Nawr, mae angen i'r Cyngor sefydlu dealltwriaeth a chymhwysiad cyson o'r</p>	Dim

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
	â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth ddatblygu a lansio Gweledigaeth Trafnidiaeth ac Aer Glân newydd ar gyfer y Ddinas, cam y mae'r Cyngor yn ei gymryd i gyflawni ei amcanion llesiant.	egwyddor a'r pum ffordd o weithio yn ei ymdrechion i wella canlyniadau ar gyfer ei ddinasyddion.	
Rhagfyr 2018	Llythyr archwilio blynyddol 2017-18 Llythyr yn crynhoi'r negeseuon allweddol a gyfyd o gyfrifoldebau statudol yr Archwilydd Cyffredinol o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a'i gyfrifoldebau adrodd o dan y Cod Ymarfer Archwilio. Mae'r Llythyr Archwilio Blynyddol ar gael yn Atodiad 2 yr adroddiad hwn.	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r Cyngor wedi cydymffurfio â'i gyfrifoldebau o ran adrodd ariannol a defnyddio adnoddau; Rwy'n fodlon bod gan y Cyngor drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd ei ddefnydd o adnoddau; a Hyd yn hyn, nid yw fy ngwaith ardystio ceisiadau a ffurflenni grant wedi nodi materion sylweddol a fyddai'n effeithio ar gyfrifon 2018-19 neu systemau ariannol allweddol. 	Dim
Archwiliad perfformiad lleol ar sail risg			
Ebrill 2019 Mae copi o'n hadroddiad ar gael yma ar ein gwefan.	Cyflawni Uchelgais Prifddinas Adolygiad o ddatblygiad a gweithrediad y rhaglen Cyflawni Uchelgais Prifddinas i ddarparu sicrwydd bod gan y Cyngor drefniadau addas i'w alluogi i fynd	Mae gan y Cyngor drefniadau rheoli rhaglen cadarn ar gyfer ei Raglen Cyflawni Uchelgais Prifddinas, ond mae angen iddo gryfhau ymgysylltiad â'r swyddogaeth graffu a chysylltiadau â'i gynllun ariannol tymor canolog.	C1 Mae angen i'r Cyngor gryfhau rôl y swyddogaeth graffu o ran ymgysylltu â'r Rhaglen, a herio'r modd y caiff ei chyflawni a'i heffaith, i gynyddu atebolrwydd a helpu i ddarparu momentwm.

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
	i'r afael â'i heriau ariannol a sefydliadol.		<p>C2 Byddai o fudd i'r Cyngor pe bai adolygiad yn cael ei gynnal o drefniadau rheoli'r Rhaglen Cyflawni Uchelgais Prifddinas ochr yn ochr ag eraill sy'n rhoi cymorth i gyflawni'r Cynllun Corfforaethol megis Cynlluniau Cyflawni Cyfarwyddiaethau.</p> <p>C3 Gallai'r Cyngor wneud mwy i asesu i ba raddau y mae'r Rhaglen Cyflawni Uchelgais Prifddinas yn cyfrannu at gyrraedd targed arbedion y Cyngor o £91m a chreu cysylltiadau â'r cynllun ariannol tymor canolig.</p>
<p>Mehafin 2019</p> <p>Mae copi o'n hadroddiad ar gael yma ar ein gwefan</p>	<p>Trefniadau Diogelu Corfforaethol</p> <p>Adolygu effeithiolrwydd trefniadau diogelu corfforaethol gan barhau â'r astudiaeth a gynhaliwyd eisoes gan yr Archwilydd Cyffredinol yn y maes hwn.</p>	<p>Mae'r Cyngor wedi bod yn araf yn rhoi nifer o'n hargymhellion a'n cynigion blaenorol ar gyfer gwella ar waith, ond mae wedi gwneud cynnydd dros y misoedd diwethaf. Rydym wedi adnabod rhai cynigion pellach ar gyfer gwella i gryfhau agweddau ar drefniadau diogelu'r Cyngor.</p>	<p>C1 Dylai'r Cyngor wella'i ddull o ran hyfforddiant diogelu yn y ffyrdd canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> sicrhau bod staff yn cwblhau hyfforddiant diogelu gorfodol yn gyflymach a datblygu'r gwaith a nodwyd gan y Bwrdd Diogelu Corfforaethol i goladu dadansoddiad canrannol o gydymffurfiaeth â hyfforddiant diogelu ym

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
			<p>mhob un o Gyfarwyddiaethau'r Cyngor;</p> <ul style="list-style-type: none"> • sicrhau ei fod yn mynd ati'n ganolog i goladu cofnodion hyfforddiant diogelu ar gyfer yr aelodau o staff a'r gwirfoddolwyr hynny sydd wedi cael hyfforddiant diogelu wyneb yn wyneb yn ogystal â'r hyfforddiant diogelu e-ddysgu; • Egluro pryd y mae angen i hyfforddiant diogelu gorfodol ar gyfer staff ac aelodau gael ei ddiweddarau; • ystyried ffyrdd y gallai estyn ei arlwy hyfforddiant diogelu, er enghraifft adeiladu ar yr hyfforddiant ymwybyddiaeth o Gamfanteisio'n Rhywiol ar Blant sydd yn yr arfaeth ar gyfer gyrwyr tacsï, a darparu hyfforddiant diogelu i'r rhai (er enghraifft) sy'n gweithio yn economi hwyr y nos; • cyflymu'r gyfradd gwblhau ar gyfer hyfforddiant gorfodol

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
			<p>dan Ddeddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2015.</p> <p>C2 Gallai'r tudalennau diogelu corfforaethol ar fewnwyd y Cyngor gael eu cryfhau trwy ddarparu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dolen i'r Polisi Diogelu Corfforaethol; • gwybodaeth am y swyddog arweiniol ar gyfer diogelu corfforaethol, yr aelod arweiniol ar gyfer diogelu corfforaethol a'r Bwrdd Diogelu Corfforaethol; a • gwybodaeth ynglŷn â ble i hysbysu ynghylch pryderon neu i gael rhagor o wybodaeth. <p>C3 Dylai'r Cyngor gryfhau ei Bolisi Recriwtio a Dethol mewn perthynas â diogelu a recriwtio diogel.</p> <p>C4 Dylai'r Cyngor gryfhau ei ddarpariaethau cytundebol o ran diogelu trwy fod yn fwy eglur ynglŷn â'i ofynion ar gyfer hyfforddiant diogelu.</p>

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
			<p>C5 Dylai'r Cyngor sicrhau ei fod yn gallu cofnodi a monitro gwybodaeth am wirfoddolwyr yn ganolog, gan gynnwys unrhyw gofnodion hyfforddiant a gwiriadau'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd ar gyfer gwirfoddolwyr.</p>
<p>Medi 2019</p> <p>Mae copi o'r adroddiad ar gael yma ar ein gwefan.</p>	<p>Iechyd yr Amgylchedd</p> <p>Adolygu'r trefniadau sydd ar waith gan y cyngor i gyflawni gwasanaethau iechyd yr amgylchedd trwy barhau â'r astudiaeth a gynhaliwyd eisoes gan yr Archwilydd Cyffredinol yn rhan o'r astudiaethau ar thema 'cyflawni â llai'.</p>	<p>Mae model y gwasanaethau rheoliadol a rennir (GRhR) yn galluogi'r Cyngor i barhau i ddarparu gwasanaethau iechyd yr amgylchedd mewn cyd-destun lle mae ei adnoddau'n lleihau a lle mae newidiadau deddfwriaethol parhaus yn rhoi mwy o gyfrifoldebau iddo. Mae cyfle i'r Cyngor gryfhau ei drefniadau goruchwyllo a sicrwydd annibynnol o ran y GRhR a chydweithio â phartneriaid y GRhR i bwysu a mesur cyfleoedd i wella yn y dyfodol.</p>	<p>C1 Cyn gwneud unrhyw newidiadau i wasanaethau iechyd yr amgylchedd yn y dyfodol, dylai'r Cyngor gynnal dadansoddiad manylach o'r costau, y buddion a'r effeithiau.</p> <p>Canfuwyd rhywfaint o dystiolaeth bod y Cyngor wedi cyflawni dadansoddiad o'r costau/buddion/effeithiau er mwyn iddo benderfynu ynghylch arbedion a newidiadau i wasanaethau.</p> <p>Fodd bynnag, er bod rhywfaint o ystyriaeth wedi'i rhoi i effaith ailstrwythuro'r strwythur staffio dros y cyfnod 2018-2021, cydnabu'r aelodau a'r swyddogion na fydd effaith wirioneddol y newid hwn yn wybyddus i raddau helaeth hyd nes bod yr arbedion o £498,000 yn dechrau cael effaith.</p> <p>C2 Dylai'r Cyngor ymchwilio i bosibiliadau pellach i fasnacheiddio</p>

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
			<p>gwasanaethau iechyd yr amgylchedd, ac i gynhyrchu incwm ohonynt, i greu capasiti ariannol ychwanegol os bydd cyllid yn lleihau yn y dyfodol.</p> <p>C3 Pan fydd yn ystyried sut y gall fod angen i wasanaethau iechyd yr amgylchedd newid yn y dyfodol, dylai'r Cyngor sicrhau bod y gwahaniaeth rhwng gwasanaethau statudol ac anstatudol yn cael ei gofnodi'n glir a bod penderfynwyr yn deall y gwahaniaeth hwn. Bydd hyn yn helpu i sicrhau bod cyfrifoldebau a phwerau statudol yn cael eu cloriannu a'u blaenoriaethu'n briodol ochr yn ochr â gwasanaethau dewisol.</p> <p>C4 Dylai'r Cyngor roi mwy o her annibynnol i lefel ac ansawdd y gwasanaethau iechyd yr amgylchedd a ddarperir gan y GRhR o dan y Cytundeb Cydweithio.</p> <p>C5 Dylai'r Cyngor gydweithio â'r GRhR i gynnal adolygiad o'r trefniadau parhad busnes a chynllunio ar gyfer olyniaeth o ran y GRhR i liniaru'r risg o ddibynnu'n ormodol ar unigolion</p>

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
			<p>allweddol, fel Pennaeth y GRhR a'r rheolwyr gweithredol.</p> <p>C6 Dylai'r Cyngor gryfhau'r modd y mae'r aelodau etholedig yn goruchwyllo ei wasanaethau iechyd yr amgylchedd, er enghraifft, drwy graffu'n fwy rheolaidd ar y gwasanaethau a ddarperir gan drydydd partion, gan gynnwys y GRhR.</p> <p>C7 Dylai'r Cyngor ystyried cyflwyno cyfleoedd datblygu a hyfforddi mwy strwythuredig wedi'u targedu ar gyfer aelodau perthnasol. Gall hyn fod yn fuddiol os bydd personél yn newid ac mewn meysydd lle mae deddfwriaeth iechyd yr amgylchedd yn newid e.e. llygredd aer/diogelwch bwyd/clefydau heintus.</p> <p>C8 Dylai'r Cyngor gysylltu unrhyw benderfyniadau yn y dyfodol ynghylch newidiadau i'r lefelau gwasanaeth yn gliriach ag asesiad o'r effaith ar randdeiliaid perthnasol, gan gynnwys defnyddwyr y gwasanaeth a phreswylwyr. Dylid penderfynu a oes angen ymgynghori, a phenderfynu ar y dull mwyaf priodol o ymgynghori, fesul achos. Fodd bynnag, os yw'r</p>

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
			<p>newidiadau'n debygol o effeithio ar ddefnyddwyr y gwasanaeth, busnesau a phreswylwyr lleol, dylent gael gwybod am y penderfyniadau hyn a dylid ymgynghori â nhw yn eu cylch.</p> <p>C9 Mae angen i'r Cyngor adeiladu ar fentrau fel yr ap Sŵn i sicrhau bod modd lliniaru gostyngiadau ariannol yn y dyfodol drwy arloesi a thrawsnewid dulliau o ddarparu gwasanaethau ac i sicrhau bod modd i wasanaethau iechyd yr amgylchedd elwa ar dechnolegau newydd.</p>
<p>Hydref 2018</p> <p>Mae ein hadroddiad ar gael yma ar ein gwefan.</p>	<p>Adolygiad o Safon Ansawdd Tai Cymru (SATC) gan gynnwys barn tenantiaid</p> <p>Adolygiad o'r trefniadau sydd ar waith i alluogi'r Cyngor i gynnal Safon Ansawdd Tai Cymru (SATC) a mynd i'r afael â nifer y methiannau derbynol.</p>	<p>Bodlonodd y Cyngor Safon Ansawdd Tai Cymru yn 2012, ac mae ei drefniadau i barhau i gydymffurfio â SATC yn effeithiol ac yn gwneud gwahaniaeth cadarnhaol i fywydau'r trigolion:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mae dull y Cyngor o gyflawni SATC wedi'i integreiddio'n dda yn ei swyddogaeth dai strategol; • mae gan y Cyngor wybodaeth gynhwysfawr am gyflwr y stoc dai gyfan i lywio blaenoriaethau buddsoddi; • mae gan y Cyngor raglen gyflawniadwy wedi'i chyllido ar gyfer 	<p>Dim</p>

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
		<p>atgyweirio a gwella'r stoc dai, gan gynnwys mynd i'r afael â methiannau derbynol</p> <ul style="list-style-type: none"> • mae gan y Cyngor drefniadau effeithiol i fonitro a chraffu ar ei gynnydd i gynnal SATC ac mae wedi dysgu o'i gynnydd hyd yn hyn; • mae gan y Cyngor bwyslais cadarn ar ofal cwsmeriaid wrth ryngweithio â'i denantiaid; a • mae dull integredig y Cyngor o gyflawni SATC yn gwneud gwahaniaeth cadarnhaol i fywydau ei denantiaid tai. 	
Cynllunio ac adrodd ar welliant			
Ebrill 2019	<p>Archwiliad Swyddfa Archwilio Cymru o'r cynllun gwella blynyddol</p> <p>Adolygiad o gynlluniau cyhoeddedig y Cyngor ar gyfer cyflawni amcanion gwella.</p>	Mae'r Cyngor wedi cydymffurfio â'i ddyletswyddau statudol o ran cynllunio gwelliant.	Dim
Awst 2019	<p>Archwiliad Swyddfa Archwilio Cymru o'r asesiad blynyddol o berfformiad</p> <p>Adolygiad o asesiad cyhoeddedig o berfformiad y Cyngor.</p>	Mae'r Cyngor wedi cydymffurfio â'i ddyletswyddau statudol o ran adrodd ar welliant.	Dim

Dyddiad cyhoeddi	Disgrifiad byr	Casgliadau	Cynigion ar gyfer gwella
Mehefin 2018	<p>Archwiliad Swyddfa Archwilio Cymru o'r cynllun gwella blynyddol</p> <p>Adolygiad o gynlluniau cyhoeddedig y Cyngor ar gyfer cyflawni amcanion gwella.</p>	Mae'r Cyngor wedi cydymffurfio â'i ddyletswyddau statudol o ran cynllunio gwelliant.	Dim
Tachwedd 2018	<p>Archwiliad Swyddfa Archwilio Cymru o'r asesiad blynyddol o berfformiad</p> <p>Adolygiad o asesiad cyhoeddedig o berfformiad y Cyngor.</p>	Mae'r Cyngor wedi cydymffurfio â'i ddyletswyddau statudol o ran adrodd ar welliant.	Dim
Adolygiadau gan gyrff arolygu a rheoleiddio			
<p>Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC)</p> <p>Mehefin 2019</p>	<p>Llythyr adolygu perfformiad blynyddol awdurdodau lleol 2018-19</p> <p>Mae'r llythyr hwn yn crynhoi gwerthusiad AGC o berfformiad gwasanaethau cymdeithasol (gwasanaethau i oedolion a phlant) yn 2018-19. Mae hefyd yn nodi sut y mae AGC yn bwriadu adolygu perfformiad yn ystod y flwyddyn nesaf.</p>	<p>Copi o lythyr adolygu perfformiad blynyddol 2018/19 AGC</p>	Amherthnasol

Atodiad 1

Statws yr adroddiad

Mae Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Archwilydd Cyffredinol gynnal asesiad gwella blynyddol sy'n edrych i'r dyfodol, a chyhoeddi adroddiad gwella blynyddol, ar gyfer pob awdurdod gwella yng Nghymru. Mae gan awdurdodau gwella (a ddiffinnir yn gynghorau lleol, parciau cenedlaethol ac awdurdodau tân ac achub) ddyletswydd gyffredinol i 'wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth arfer [eu] swyddogaethau.'

Mae'r asesiad gwella blynyddol yn ystyried y tebygolrwydd y bydd awdurdod yn cydymffurfio â'i ddyletswydd i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus. Yr asesiad hefyd yw'r prif ddarn o waith sy'n galluogi'r Archwilydd Cyffredinol i gyflawni ei ddyletswyddau. Mae staff Swyddfa Archwilio Cymru, ar ran yr Archwilydd Cyffredinol, yn llunio'r adroddiad gwella blynyddol. Mae'r adroddiad yn cyflawni dyletswyddau'r Archwilydd Cyffredinol o dan adran 24 y Mesur, trwy grynhoi ei waith archwilio ac asesu mewn adroddiad gwella blynyddol a gyhoeddir ar gyfer pob awdurdod. Mae'r adroddiad hefyd yn cyflawni ei ddyletswyddau o dan adran 19 i gyflwyno adroddiad sy'n ardystio ei fod wedi cynnal asesiad gwella o dan adran 18 ac yn nodi (o ganlyniad i'w archwiliad o'r cynllun gwella o dan adran 17) a yw'n credu bod yr awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau cynllunio gwelliannau o dan adran 15.

Gall yr Archwilydd Cyffredinol hefyd, dan rai amgylchiadau, gynnal arolygiadau arbennig (o dan adran 21), a gaiff eu hadrodd i'r awdurdod a Gweinidogion, ac y gall eu cyhoeddi (o dan adran 22). Gweithgaredd ategol pwysig i'r Archwilydd Cyffredinol yw cydlynu gwaith asesu a rheoleiddio (sy'n ofynnol o dan adran 23), sy'n ystyried rhaglen waith gyffredinol yr holl reoleiddwyr perthnasol mewn awdurdod gwella. Gall yr Archwilydd Cyffredinol hefyd ystyried gwybodaeth a rennir gan reoleiddwyr perthnasol (o dan adran 33) yn ei asesiadau.

Atodiad 2

Llythyr Archwilio Blynyddol

24 Cathedral Road / 24 Heol y Gadeirlan
Cardiff / Caerdydd
CF11 9LJ

Tel / Ffôn: 029 2032 0500

Fax / Ffacs: 029 2032 0600

Textphone / Ffôn testun: 029 2032 0660

info@audit.wales / post@archwilio.cymru

www.audit.wales / www.archwilio.cymru

Please contact us in Welsh or English.

Cysylltwch â ni'n Gymraeg neu'n Saesneg.

Y Cyngorydd Huw Thomas
Arweinydd
Cyngor Dinas Caerdydd
Neuadd y Sir
Glanfa'r Iwerydd
Caerdydd
CF10 4UQ

Cyfeirnod:

Dyddiad cyhoeddi: 14 Rhagfyr 2018

Annwyl Cyngorydd Thomas

Llythyr Archwilio Blynyddol Cyngor Caerdydd 2017-18

Mae'r llythyr hwn yn crynhoi'r negeseuon allweddol a gyfyd o fy nghyfrifoldebau statudol o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a fy nghyfrifoldebau adrodd o dan y Cod Ymarfer Archwilio.

Mae'r Cyngor wedi cydymffurfio â'i gyfrifoldebau o ran adrodd ariannol a defnyddio adnoddau

Cyfrifoldeb Cyngor Sir Dinas a Sir Caerdydd (y Cyngor) yw:

- rhoi systemau rheoli ar waith i sicrhau rheoleidd-dra a chyfreithlondeb trafodiadau a sicrhau bod ei asedau yn ddiogel;
- cynnal cofnodion cyfrifyddu cywir;
- paratoi Datganiad o Gyfrifon yn unol â gofynion perthnasol; a
- sefydlu trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd ei ddefnydd o adnoddau, ac adolygu hyn yn gyson.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud yn ofynnol imi:

- roi barn archwilio ar y datganiadau cyfrifyddu;
- adolygu trefniadau'r Cyngor i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd ei ddefnydd o adnoddau; a
- chyflwyno tystysgrif yn cadarnhau fy mod i wedi cwblhau'r archwiliad o'r cyfrifon.

Mae awdurdodau lleol yng Nghymru yn paratoi eu datganiadau cyfrifyddu yn unol â gofynion Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig. Mae'r cod hwn wedi'i seilio ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol. Ar 28 Medi 2018, cyflwynais farn archwilio ddiarnod ar y datganiadau cyfrifyddu yn cadarnhau eu bod yn cyflwyno darlun gwir a theg o sefyllfa a thrafodion ariannol y Cyngor, y Grŵp a'r Gronfa Bensiwn. Mae fy adroddiad wedi'i gynnwys yn y Datganiad o Gyfrifon. Adroddwyd y materion allweddol a oedd yn deillio o'r cyfrifon i aelodau'r Pwyllgor Archwilio a'r Cyngor yn fy adroddiad o'r Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol ar 18 a 27 Medi 2018.

Cyflwynais dystysgrif yn cadarnhau bod yr archwiliad o'r cyfrifon wedi'i gwblhau ar 28 Medi 2018.

Fel mewn awdurdodau lleol eraill yng Nghymru, mae Cyngor Caerdydd yn parhau i wynebu heriau ariannol sylweddol

Cyni sy'n parhau i fod yr her fwyaf sylweddol i gyrrff llywodraeth leol yng Nghymru ac mae'r pwysau ariannol hyn yn debygol o barhau yn y tymor canolig.

Mae cronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi a chronfa wrth gefn y gellir ei defnyddio y Cyngor wedi cynyddu ychydig yn ystod y tair blynedd diwethaf fel y dangosir yn Nhabl 1 isod. Mae Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn y Cyngor wedi cynyddu hefyd. Fodd bynnag, gellir defnyddio'r gronfa wrth gefn hon i gyllido gwariant cyfalaf yn y dyfodol yn unig neu i ad-dalu cyllid cyfalaf hanesyddol a ysgwyddwyd. Ni ellir ei ddefnyddio i dalu costau refeniw.

Tabl 1 – Cronfa'r Cyngor, Cronfa Wrth Gefn Wedi'i Chlustnodi a Chronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf

	31 Mawrth 16 £m	31 Mawrth 17 £m	31 Mawrth 18 £m
Cronfa'r Cyngor	15.255	14.255	14.255
Cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi (gan gynnwys Ysgolion)	52.226	59.391	61.843
Cyfanswm Cronfa'r Cyngor a Chronfeydd Wrth Gefn Wedi'u Clustnodi	67.481	73.646	£76.098
Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf	5.423	7.205	21.320

Nododd cyllideb 2018-19 y Cyngor fod angen iddo wneud cyfanswm o ryw £14.3 miliwn o arbedion. Mae adroddiad monitro cyllideb chwe mis y Cyngor ar gyfer 2018-19 yn tynnu sylw at y ffaith ei fod yn rhagfynegi sefyllfa wedi'i mantoli ar ddiwedd y flwyddyn. Er bod pwysau ariannol a diffygion o ran targedau arbedion cyllideb mewn cyllidebau cyfarwyddiaethau, gwrthbwsir y rhain gan arbedion rhagweledig ar gyllid cyfalaf, gwarged disgwylidig ar gasglu'r Dreth Gyngor ac ad-daliadau i'r Ardreth Annomestig ar eiddo'r Cyngor.

Ar 30 Medi 2018, mae'r gorwariant yng nghyllidebau cyfarwyddiaethau yn cynnwys £3.2 miliwn yn y Gwasanaethau Cymdeithasol, £1.5 miliwn yn yr adran Cynllunio, Trafnidiaeth a'r Amgylchedd, £0.8 miliwn yn yr adran Addysg a Dysgu Gydol Oes a £0.3 miliwn yn yr adran Rheolaeth Gorrforaethol. Mae sefyllfaoedd cyfarwyddiaethau yn adlewyrchu amrywiaeth o ffactorau gan gynnwys cynnydd mewn pwysau demograffig yn y Gwasanaethau Cymdeithasol, yn arbennig o ran plant sy'n derbyn gofal, diffygion mewn incwm a'r methiant rhagweladwy i gyrraedd y targedau arbedion yn llawn a bennwyd yn rhan o Gyllideb 2018/19, ynghyd â diffygion parhaus a ddygwyd ymlaen o'r flwyddyn ariannol flaenorol. Rhagwelir diffyg cyffredinol o £3.0 miliwn ar hyn o bryd ar y targed arbedion cyfarwyddiaeth o £14.3 miliwn, gan fod £5.3 miliwn wedi'i gyflawni hyd yn hyn a disgwyl i £6.0 miliwn gael ei gyflawni erbyn diwedd y flwyddyn.

Mae'r gorwariant a'r diffyg wedi'u gwrthbwysu rhywfaint gan danwariant mewn cyfarwyddiaethau eraill a gan gyllideb wrth gefn gyffredinol o £3.0 miliwn a ddarparwyd yng nghyllideb 2018-19 i adlewyrchu'r cwantwm, risg a statws cynllunio yr arbedion arfaethedig ar gyfer 2018-19.

Ym mis Gorffennaf 2018, ystyriodd Cabinet y Cyngor Strategaeth Cyllideb 2019-20. Nododd hyn ofyniad posibl i ostwng y gyllideb hyd at gyfanswm o £91.4 miliwn ar gyfer y tair blynedd o 2019-20 hyd 2021-22, a bod angen i £65.6 miliwn o hyn ddod o arbedion o fewn cyllidebau cyfarwyddiaethau.

Ym mis Hydref 2018, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru Setliad Ariannol Llywodraeth Leol Dros Dro 2019-20. Mae hyn yn dangos ar gyfartaledd y bydd Awdurdodau Cymru yn derbyn gostyngiad o 0.3% yn y cyllid refeniw cyffredinol yn y flwyddyn ariannol nesaf. Mae setliadau awdurdodau unigol yn amrywio o ostyngiadau o 1% yn y cyllid i gynnydd o 0.4% yn y cyllid i Gaerdydd.

Yn dilyn hyn, mae'r Cyngor wedi diweddarau ei ofynion i ostwng y gyllideb ac, fel yr adroddwyd i Gabinet y Cyngor ar 15 Tachwedd 2018, mae'n darogan ar hyn o bryd ei fod yn wynebu gofyniad i gyflawni cyfanswm o £35.2 miliwn o ostyngiad yn y gyllideb. Mae strategaeth y Cyngor i fynd i'r afael â'r bwlch hwn yn cynnwys arbedion cyfarwyddiaethau gwerth £19.4 miliwn ac mae angen dros 100 o wahanol gynigion i gyflawni hyn.

Tynnodd Adroddiad Strategaeth Cyllideb 2019-20 a ystyriwyd gan y Cabinet ym mis Gorffennaf 2018 sylw at y ffaith y byddai angen hefyd ryw £19.3 miliwn a £22.2 miliwn o arbedion Cyfarwyddiaeth yn 2020-21 a 2021-22 yn y drefn honno. Nid yw'r Cyngor wedi penderfynu hyd yn hyn sut i fynd i'r afael â'r arbedion sy'n ofynnol ar gyfer y ddwy flynedd hyn.

Hefyd, er mwyn cyllido Rhaglen Gyfalaf y Cyngor pan ysgwyddir gwariant cyfalaf heb fod adnodd i dalu amdano ar unwaith (e.e. trwy dderbyniadau cyfalaf, grantiau neu

gyfraniadau eraill), mae'r Cyngor yn ymgymryd â benthycu hirdymor, h.y. Gofyniad Cyllido Cyfalaf. Mae angen sylfaenol y Cyngor i fenthycu wedi bod yn cynyddu yn ystod y blynyddoedd diwethaf a bydd angen ad-dalu'r cynnydd hwn hefyd o gyllidebau refeniw yn y dyfodol o arbedion, incwm refeniw neu'r Dreth Gyngor a Rhenti Tai.

Rwy'n fodlon bod gan y Cyngor drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd ei ddefnydd o adnoddau

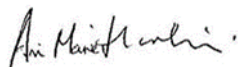
Mae fy ystyriaeth o drefniadau'r Cyngor i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wedi'i seilio ar y gwaith archwilio a wnaed ar y cyfrifon, yn ogystal â dibynnu ar y gwaith a wnaed o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009. Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi dwyn sylw at feysydd lle nad yw effeithiolrwydd y trefniadau wedi amlygu'i hun hyd yma neu feysydd y gellid eu gwella yn ei [Adroddiad Gwella Blynyddol](#) a gyhoeddwyd ym mis Awst 2018.

Hyd yn hyn, nid yw fy ngwaith ardystio ceisiadau a ffurflenni grant wedi nodi materion sylweddol a fyddai'n effeithio ar gyfrifon 2018-19 neu systemau ariannol allweddol

Bydd adroddiad manylach ar fy ngwaith ardystio grantiau yn dilyn pan fydd rhaglen ardystio eleni wedi'i chwblhau.

Disgwylir ar hyn o bryd y bydd y ffi archwilio ariannol ar gyfer ein gwaith archwilio yn 2017-18 yn unol â'r ffi y cytunwyd arni ac a nodir yn y Cynllun Archwilio Blynyddol a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2018.

Yn gywir

Ann-Marie Harkin

Cyfarwyddwr Ymgysylltu

Ar gyfer ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru

cc. Paul Orders, Prif Weithredwr
Christine Salter, Cyfarwyddwr Cyllid

Atodiad 3

Argymhellion adroddiadau cenedlaethol 2018-19

Arddangosyn 2: argymhellion adroddiadau cenedlaethol 2018-19

Crynodeb o'r cynigion ar gyfer gwella sy'n berthnasol i lywodraeth leol, sydd wedi'u cynnwys mewn adroddiadau cenedlaethol a gyhoeddwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru ers cyhoeddi'r AGB diwethaf

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Hydref 2018	<u>Caffael Capasiti Trin Gwastraff Gweddilliol a Gwastraff Bwyd</u>	<p>A1 Mae'r rhagamcanion ar gyfer y tri phrosiect gwastraff gweddilliol yn y Rhaglen yn tybio y bydd cyfanswm y gwastraff gweddilliol yn cynyddu hyd ddiwedd y contractau, ar draws y 14 o gynghorau sy'n cymryd rhan. Os yw'r rhagamcanion hyn yn gywir, byddai angen i rywbeth mawr ddigwydd ar ôl 2040 er mwyn cyrraedd sefyllfa dim gwastraff ar draws yr ardaloedd cyngor hyn erbyn 2050. Os nad yw'r rhagamcanion yn gywir, ceir risg y bydd cynghorau'n talu am gapasiti na fydd ei angen arnynt. Rydym yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru:</p> <ul style="list-style-type: none"> wrth adolygu strategaeth Tuag at Ddyfodol Diwastraff, ystyried sut mae ei huchelgais o sicrhau na cheir unrhyw wastraff gweddilliol erbyn 2050 yn gyson â'r rhagamcanion cyfredol ar gyfer trin gwastraff gweddilliol; a gweithio gyda chynghorau i ystyried effaith newidiadau mewn rhagamcanion ar gost debygol prosiectau gwastraff

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
		<p style="text-align: center;">gweddilliol, ac unrhyw gamau lliniarol y mae angen eu cymryd i reoli'r costau hyn.</p> <p>A2 Hyd yma, mae cymorth rhaglen Llywodraeth Cymru wedi canolbwyntio'n bennaf ar ddatblygu a chaffael prosiectau. Gan fod y rhan fwyaf o'r prosiectau bellach yn weithredol, mae'r sylw wedi troi tuag at reoli contractau. Rydym yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru barhau i oruchwylio prosiectau yn ystod y cam gweithredol drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • adeiladu ar ei model presennol, lle mae'n darparu unigolion profiadol i gynorthwyo i ddatblygu a chaffael prosiectau, a gwneud yn siŵr bod mewnbwn ar gael er mwyn cynorthwyo i reoli contractau os oes angen; • nodi ei disgwyliadau gan gynghorau o ran rheoli contractau; • sicrhau bod partneriaethau'n ailystyried eu rhagamcanion gwastraff a'r risgiau cysylltiedig bob hyn a hyn, er enghraifft er mwyn adlewyrchu amcanestyniadau cyfredol o'r boblogaeth neu ragolygon economaidd; a • chael gwybodaeth reoli sylfaenol gan bartneriaethau ynghylch ffioedd clwyd a daladwy, faint o wastraff a anfonwyd i'r cyfleusterau ac ansawdd gwasanaeth y contractwr.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Tachwedd 2018	<u>Gwasanaethau Llywodraeth Leol i Gymunedau Gwledig</u>	<p>A1 O ganlyniad i newidiadau economaidd-gymdeithasol, seilwaith gwan a newidiadau yn y ffordd o ddarparu gwasanaethau a chyfleusterau allweddol, mae cymunedau yng Nghymru wledig wedi dod yn elfen weddilliol. Argymhellwn fod Llywodraeth Cymru yn cefnogi cyrff cyhoeddus i weithredu dull mwy integredig o ddarparu gwasanaethau mewn ardaloedd gwledig trwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • adfywio rhaglenni grant gwledig er mwyn creu strwythurau ariannol cynaliadwy, gyda dyraniadau aml-flwyddyn; a • chynorthwyo pobl a busnesau i fanteisio i'r eithaf ar gysylltedd digidol trwy raglenni cymorth busnes ac addysg oedolion mwy effeithiol, wedi eu targedu. <p>A2 Mae rôl Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn esblygu ond mae yna gyfleoedd i fynegi cydweledigaeth gliriach a mwy uchelgeisiol ar gyfer Cymru wledig (gweler paragraffau 2.2 i 2.9 a 2.28 i 2.31). Argymhellwn fod gwasanaethau cyhoeddus sy'n bartneriaid i'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn ymateb yn fwy effeithiol i'r heriau y mae cymunedau gwledig yn eu hwyneb trwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • asesu cryfderau a gwendidau eu cymunedau gwledig gwahanol gan ddefnyddio Offeryn Prawfesur Gwledig Llywodraeth Cymru ac adnabod y camau lleol a strategol y mae arnynt angen eu cymryd i gefnogi cynaliadwyedd cymunedol a chytuno arnynt; a • sicrhau bod y Cynllun Llesiant Lleol yn cyflwyno gweledigaeth sy'n fwy gobeithiol ac uchelgeisiol ar gyfer 'lle' gyda chydflaenoriaethau a gyd-gynhyrchwyd gan

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
		<p style="text-align: center;">bartneriaid, ar y cyd â dinasyddion, i roi sylw i heriau y cytunwyd arnynt.</p> <p>A3 Er mwyn cynorthwyo i gynnal cymunedau gwledig, mae ar wasanaethau cyhoeddus angen meddwl yn wahanol yn y dyfodol (gweler paragraffau 3.1 i 3.12). Argymhellwn fod cynghorau yn darparu ymateb sy'n fwy effeithiol i'r heriau y mae cymunedau gwledig yn eu hwynebu trwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sicrhau bod gan gomisiynwyr gwasanaethau ddata ar gostau a gwybodaeth ansoddol ar y dewis llawn o opsiynau sydd ar gael ar gyfer gwasanaethau; a • defnyddio barn dinasyddion am ba mor fforddiadwy, hygyrch, digonol, derbyniol ac 'ar gael' y mae gwasanaethau'r cyngor i deilwra sut i ddarparu ac integreiddio gwasanaethau. <p>A4 Er mwyn cynorthwyo i gynnal cymunedau gwledig, mae ar wasanaethau angen gwneud pethau'n wahanol yn y dyfodol (gweler paragraffau 3.1 i 3.12). Argymhellwn fod cynghorau yn gwneud mwy i ddatblygu cydnerthedd cymunedol a hunangymorth trwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • weithio gyda chyrrff perthnasol fel Canolfan Cydweithredol Cymru i gefnogi menter gymdeithasol a modelau busnes mwy cydweithredol; • darparu allgymorth cymunedol wedi'i deilwra ar gyfer y rheini sy'n wynebu rhwystrau niferus sy'n eu hatal rhag defnyddio gwasanaethau cyhoeddus a chael gwaith; • gwella ac adnabod rôl cynghorau tref a chymuned trwy fanteisio ar eu gwybodaeth leol a'u cefnogi i wneud mwy;

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
		<ul style="list-style-type: none"> • annog ymagwedd fwy integredig at ddarparu gwasanaethau mewn ardaloedd gwledig trwy sefydlu hybiau cymunedol sy'n rhychwantu gwasanaethau cyhoeddus, rhwydweithiau arbenigedd a chlystyrau o wasanaethau cynghori ac atal; • galluogi gweithredu lleol trwy gefnogi trosglwyddiad asedau cymunedol ac adnabod yr asedau hynny y byddai'n addas eu trosglwyddo, a sicrhau bod y systemau cywir ar waith i wneud i bethau ddigwydd; a • gwella arweiniad yn y gymuned trwy ddatblygu rhwydweithiau o ddiddordeb, hyfforddiant a choetsio ac annog unigolion i wirfoddoli.
Tachwedd 2018	<p><u>Rheoli Gwastraff yng Nghymru: Ailgylchu Trefol</u></p>	<p>A1 O waith meincnodi, gwelwyd bod yr amrywiaeth yng nghost rhai gwasanaethau rheoli gwastraff yn destun syndod (paragraffau 1.31-1.39). Dylai Llywodraeth Cymru weithio gyda chynghorau i gael dealltwriaeth well o'r rhesymau wrth wraidd yr amrywio mewn gwariant ar wasanaethau rheoli gwastraff sydd i bob pwrpas yr un peth, a sicrhau y rhoddir cyfrif am gostau rheoli gwastraff mewn modd cyson.</p> <p>A2 Mae Llywodraeth Cymru o'r farn fod ei Glasbrint Casgliadau, o'i weithredu'n optimaidd, yn cynnig y dull mwyaf cost-effeithiol yn gyffredinol o gasglu adnoddau ailgylchadwy, ond yn bwriadu gwneud gwaith dadansoddi pellach (paragraffau 1.40-1.51). Wrth ddadansoddi ymhellach er mwyn cael dealltwriaeth well o'r rhesymau wrth wraidd y gwahaniaethau yn y costau a adroddwyd gan gynghorau, a'r effaith ar gostau lle mabwysiadwyd y</p>

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
		<p>Glasbrint Casgliadau gan y cynghorau, argymhellwn y dylai Llywodraeth Cymru:</p> <ul style="list-style-type: none"> • archwilio sut y gallai'r gost o gasglu deunyddiau ailgylchadwy sych effeithio ar gyfanswm y gost o ddarparu gwasanaethau rheoli gwastraff ar garreg y drws i aelwydydd; a • chymharu'r costau gwirioneddol â'r costau a fodelwyd yn flaenorol yn rhan o'r adolygiad a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru o'r Glasbrint Casgliadau, yn achos cynghorau sydd bellach yn gweithredu'r Glasbrint Casgliadau. <p>A3 Yn lle'r targedau ailgylchu cyfredol sy'n seiliedig ar bwysau, mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwmo i ystyried opsiynau amgen a all ddangos yn well sut y mae'n cyrraedd y nod o ran ei hól troed ecolegol a lleihau allyriadau carbon (paragraffau 2.38-2.45). Argymhellwn y dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno mesurau perfformiad i ddisodli neu ategu'r targed cyfredol i ailgylchu, compostio ac aildefnyddio gwastraff. Pwrpas y mesurau hynny fyddai canolbwyntio o'r newydd wrth ailgylchu ar yr adnoddau gwastraff sy'n cael yr effaith fwyaf o ran lleihau carbon ac/neu sydd yn brin. Rydym yn cydnabod y gallai fod angen i Lywodraeth Cymru ystyried fforddiadwyedd casglu data ar gyfer unrhyw ddull arall o fesur.</p> <p>A4 Wrth ailwampio Tuag at Ddyfodol Diwastraff, mae angen i Lywodraeth Cymru ddangos bod y manteision cynaliadwyedd ehangach a geisir drwy ailgylchu trefol yn cynnig gwerth, ac na ellir defnyddio dulliau eraill rhyddach a rhatach i'w sicrhau, gan gynnwys ymyraethau rheoli</p>

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
		<p>gwastraff eraill, ond heb gyfyngu i hynny o reidrwydd (paragraffau 2.52-2.53). Yn y strategaeth gwastraff ddiwygiedig, dylai Llywodraeth Cymru ddangos ei bod hi nid yn unig yn bosibl i ailgylchu cyfran fwy o wastraff trefol, ond y bydd gwneud hynny'n sicrhau'r cyfraniad mwyaf posibl ganddi tuag at gyflawni amcanion datblygu cynaliadwy.</p>
Tachwedd 2018	<p><u>Darparu Gwasanaethau Llywodraeth Leol i Gymunedau Gwledig: Trosglwyddo Asedau Cymunedol</u></p>	<p>A1 Mae angen i awdurdodau lleol wneud mwy i sicrhau bod y broses o Drosglwyddo Asedau Cymunedol yn symlach ac yn fwy deniadol, helpu i feithrin gallu Cynghorau Cymuned a Thref, rhoi rhagor o arweiniad iddynt o ran sicrhau cyllid, a gofalu eu bod yn cefnogi modelau datblygu cymunedol eraill, er enghraifft mentrau cymdeithasol sy'n cefnogi gwerth cymdeithasol a chyfranogiad dinasyddion. At hynny, rydym yn argymhell bod awdurdodau lleol yn monitro ac yn cyhoeddi nifer yr achosion o Drosglwyddo Asedau Cymunedol ac yn mesur effaith gymdeithasol trosglwyddiadau o'r fath.</p> <p>A2 Mae gan awdurdodau lleol gyfle sylweddol i ddarparu gwell help a chymorth, a hynny mewn modd mwy amlwg, cyn, yn ystod, ac ar ôl y broses o drosglwyddo asedau cymunedol. Down i'r casgliad bod yna gryn le i wella'r gwaith cynllunio busnes a pharatoi ar gyfer trosglwyddo asedau cymunedol, yn ogystal â'r ôl-ofal. Rydym yn argymhell bod awdurdodau lleol yn gwneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nodi rôl trosglwyddo asedau cymunedol wrth sefydlu canolfannau cymunedol, rhwydweithiau arbenigedd a chlystyrau o wasanaethau cynghori ac atal;

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
		<ul style="list-style-type: none"> • gweithio gyda chynghorau tref a chymuned i feithrin eu gallu i ymgymryd â rhagor o gynlluniau Trosglwyddo Asedau Cymunedol; • nodi'r asedau sy'n addas i gael eu trosglwyddo, ac egluro'r hyn y mae angen i'r awdurdod ei wneud i'w galluogi i gael eu trosglwyddo; • sicrhau bod eu polisiau o ran Trosglwyddo Asedau Cymunedol yn cwmpasu'r canlynol yn ddigonol: ôl-ofal, cefnogaeth hirdymor, cymorth ôl-drosglwyddo, cyfeirio at fynediad at gyllid, a rhannu'r dysgu ynghylch yr hyn sy'n gweithio'n dda; a • cefnogi arweinyddiaeth yn y gymuned trwy ddatblygu rhwydweithiau o ddiddordeb a hyfforddiant, ac annog unigolion i wirfoddoli.
Rhagfyr 2018	<p><u>Aeddfedrwydd llywodraeth leol o ran y defnydd o ddata</u></p>	<p>A1 Mae Rhan 1 o'r adroddiad yn amlygu pwysigrwydd creu diwylliant data cryf ac arweinyddiaeth eglur i wneud gwell defnydd o ddata. Rydym yn argymhell bod awdurdodau lleol yn gwneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sicrhau bod ganddynt weledigaeth eglur sy'n trin data fel adnodd allweddol; • sefydlu safonau a chodau data corfforaethol y mae pob gwasanaeth yn eu defnyddio ar gyfer eu data craidd; • ymgymryd ag archwiliad i bennu'r data sy'n cael eu cadw gan wasanaethau ac i nodi unrhyw gofnodion a cheisiadau am wybodaeth ddyblyg; a • chreu cyfrif cwsmer integredig canolog fel porth i wasanaethau.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
		<p>A2 Er ei bod yn bwysig bod awdurdodau'n cydymffurfio â'r ddeddfwriaeth diogelu data berthnasol, mae Rhan 2 o'r adroddiad yn nodi'r angen iddynt hefyd rannu data â phartneriaid er mwyn sicrhau bod dinasyddion yn cael gwasanaethau effeithlon ac effeithiol. Er nad yw hyn yn golygu bod y ddeupeth hyn yn annibynnol ar ei gilydd, mae ansicrwydd ynghylch cyfrifoldebau diogelu data yn golygu nad yw rhai swyddogion yn rhannu data, hyd yn oed lle bo cytundeb mewn bodolaeth i roi gwybodaeth i bartneriaid. Rydym yn argymhell bod awdurdodau yn gwneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • darparu hyfforddiant diweddarau i reolwyr gwasanaethau i sicrhau eu bod yn gwybod pryd y gallant rannu data ai peidio, a'r math o ddata y gallant eu rhannu; ac • adolygu a diweddarau protocolau rhannu data er mwyn sicrhau eu bod yn cefnogi gwasanaethau i gyflawni eu cyfrifoldebau rhannu data. <p>A3 Yn Rhan 3 o'n hadroddiad, rydym yn dod i gasgliad bod adnoddau digonol a gallu digonol yn heriau parhaus. Fodd bynnag, heb uwchsgilio staff i wneud gwell defnydd o ddata, mae awdurdodau yn colli cyfleoedd i wella eu heffeithlonrwydd a'u heffeithiolrwydd. Rydym yn argymhell bod awdurdodau yn gwneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dynodi staff sydd â rôl yn y broses o ddadansoddi a rheoli data i gael gwared ar ddyblygu, ac i ryddhau adnoddau i feithrin a datblygu'r gallu i ddefnyddio data; a

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
		<ul style="list-style-type: none"> • buddsoddi yn sgiliau dadansoddi, cloddio a segmentu data y staff, a chefnogi eu datblygiad. <p>A4 Mae Rhan 4 o'n hadroddiad yn amlygu bod gan awdurdodau ragor i'w wneud mewn perthynas â chreu diwylliant gwneud penderfyniadau dan arweiniad data, ac o ran datgloi potensial y data y maent yn eu cadw. Rydym yn argymhell bod awdurdodau lleol yn gwneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gosod safonau adrodd ar ddata i sicrhau bod y safonau data gofynnol yn ategu'r broses o wneud penderfyniadau; a • sicrhau bod mwy o ddata agored ar gael.
Mawrth 2019	<u>Rheoli Gwastraff yng Nghymru – Atal Gwastraff</u>	<p>A1 Cynyddu'r pwyslais ar atal gwastraff er mwyn adlewyrchu amcanion cyffredinol Tuag at Ddyfodol Diwastraff</p> <p>Awgryma'r data sydd ar gael ar faint o wastraff a gynhyrchir bod cynnydd cymysg o ran cyflawni targedau atal gwastraff Llywodraeth Cymru. Argymhellwn fod Llywodraeth Cymru yn gwneud y canlynol:</p> <p>a) ailedrych ar y flaenoriaeth berthnasol y mae'n ei rhoi i ailgylchu ac atal gwastraff fel rhan o'i hadolygiad o Tuag at Ddyfodol Diwastraff;</p> <p>b) gosod y disgwyliadau ar wahanol sefydliadau a sectorau ar gyfer atal gwastraff yn eglur; ac</p> <p>c) ailedrych ar ei thargedau atal gwastraff cyffredinol a'r ffordd y mae wedi mynd ati i'w monitro, gan ystyried y cynnydd hyd yn hyn, enghreifftiau o wledydd eraill ac yng nghyd-destun yr amcanestyniadau cyffredol am wastraff a fydd yn cael ei gynhyrchu hyd at 2050.</p>

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
		<p>A2 Gwella data ar wastraff masnachol, diwydiannol, adeiladu a dymchwel</p> <p>Mae Llywodraeth Cymru yn bartner mewn gwaith cychwynnol i asesu dichonoldeb datblygu datrysiad digidol newydd i olrhain yr holl wastraff. Os na fydd yr opsiwn dewisol hwn yn llwyddo, argymhellwn fod Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda Cyfoeth Naturiol Cymru i archwilio costau a buddion opsiynau eraill i wella'r data ar wastraff nad yw'n drefol yng Nghymru, gan gynnwys pwerau ychwanegol i ofyn am ddata gwastraff gan fusnesau.</p> <p>A3 Gwella cyfrifoldeb cynhyrchwyr a defnyddio ysgogiadau mwy cyfreithiol, ariannol a chyllidol</p> <p>Mae gan Lywodraeth Cymru gyfleoedd i ddylanwadu ar atal gwastraff drwy ddeddfwriaeth a chymelliadau ariannol. Gall hefyd ddylanwadu ar newidiadau ar lefel y DU, lle nad yw materion cyllidol wedi eu datganoli. Argymhellwn fod Llywodraeth Cymru yn ystyried a oes angen darpariaethau i ehangu cyfrifoldebau cynhyrchwyr ac oes angen defnyddio pwerau ariannol fel amodau grant, mesurau cyllidol a thaliadau a chymelliadau cwsmeriaid i hyrwyddo a blaenoriaethu'r gwaith o atal gwastraff.</p>
Mehfin 2019	<u>Effeithiolrwydd awdurdodau cynllunio lleol yng Nghymru</u>	<p>A1 Mae Rhan 1 o'r adroddiad yn nodi cymhlethdodau'r system gynllunio gan ddangos faint o her ydyw i awdurdodau cynllunio lleol ymgysylltu'n effeithiol â rhanddeiliaid a'u cynnwys mewn dewisiadau a phenderfyniadau. Er mwyn gwella'r modd y mae rhanddeiliaid yn cael eu cynnwys a pherchnogaeth ar benderfyniadau rydym yn argymhell fel a ganlyn:</p>

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
		<ul style="list-style-type: none"> • bod awdurdodau cynllunio lleol: <ul style="list-style-type: none"> – yn profi arferion ymgysylltu a chynnwys ar hyn o bryd ac yn ystyried yr ystod lawn o opsiynau eraill sydd ar gael i sicrhau bod gweithgareddau cynnwys yn addas ar gyfer y diben; – yn defnyddio ‘Cynlluniau Lle’ fel cyfrwng i ymgysylltu â chymunedau a dinasyddion a’u cynnwys mewn dewisiadau a phrosesau penderfynu ym maes cynllunio; ac – yn gwella tryloywder ac atebolrwydd trwy gynnal cyfarfodydd cynllunio ar amseroedd priodol, gan gylchdroi cyfarfodydd fel eu bod yn cael eu cynnal mewn ardaloedd y byddai datblygiadau arfaethedig yn digwydd ynddynt, gweddarlledu cyfarfodydd a darparu cyfleoedd i randdeiliaid annerch cyfarfodydd pwyllgorau. • Llywodraeth Cymru:– yn adolygu Gorchymyn Gweithdrefn Rheoli Datblygu 2012 ac yn diweddarau’r safonau ymgysylltu a chynnwys ar gyfer awdurdodau cynllunio lleol. A2 <p>A2 Mae Rhan 2 o’r adroddiad yn amlygu bod awdurdodau cynllunio lleol wedi profi gostyngiadau sylweddol mewn cyllid a’u bod yn ei chael yn anodd cyflawni eu cyfrifoldebau statudol. I wella cydnerthedd, rydym yn argymhell bod awdurdodau cynllunio lleol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • yn adolygu eu cyfundrefnau ffioedd rheoli datblygu i sicrhau bod y lefelau a bennir yn rhoi adlewyrchiad gwell o gost wirioneddol darparu’r gwasanaethau hyn ac yn gwneud y gwasanaeth yn hunangyllidol; ac • yn gwella capasiti trwy weithio’n rhanbarthol i:

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
		<p>– integreiddio gwasanaethau er mwyn mynd i'r afael â bylchau mewn arbenigedd;</p> <p>– datblygu canllawiau cynllunio atodol ar y cyd; a</p> <p>– datblygu cynlluniau datblygu lleol yn y dyfodol ar sail ranbarthol ac mewn partneriaeth ag awdurdodau cynllunio lleol eraill.</p> <p>A3 Mae Rhan 2 o'r adroddiad yn amlygu nad yw cost gwasanaethau rheoli datblygu'n cael ei hadlewyrchu yn y taliadau a godir am y gwasanaethau hyn a bod cynnydd i ddatblygu ymatebion rhanbarthol i gryfhau cydnerthedd wedi bod yn araf. Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru:</p> <ul style="list-style-type: none"> • yn adolygu ffioedd rheoli datblygu i sicrhau bod y lefelau a bennir yn rhoi adlewyrchiad gwell o gost wirioneddol darparu'r gwasanaethau hyn; ac • yn ystyried sut i ddefnyddio'r pwerau yn y Ddeddf Cynllunio (Cymru) i gefnogi a gwella capasiti a chydnerthedd awdurdodau cynllunio lleol. <p>A4 Mae Rhan 3 o'r adroddiad yn crynhoi effeithiolrwydd ac effaith prosesau penderfynu awdurdodau cynllunio lleol a pha mor dda y maent yn perfformio yn erbyn mesurau cenedlaethol. Rydym yn argymhell bod awdurdodau cynllunio lleol yn gwella effeithiolrwydd pwyllgorau cynllunio trwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • adolygu eu cynllun dirprwyo i sicrhau bod pwyllgorau cynllunio'n canolbwyntio ar y materion strategol pwysicaf sy'n berthnasol i'w hawdurdod;

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
		<ul style="list-style-type: none"> • diwygio templedi adroddiadau i sicrhau eu bod yn eglur a diamwys i helpu i roi arweiniad mewn prosesau penderfynu a lleihau lefel yr argymhellion gan swyddogion a gaiff eu gwrthdroi; a • gorfodi safonau ymddygiad awdurdodau cynllunio lleol ar gyfer cyfarfodydd. <p>A5 Mae Rhan 4 o'r adroddiad yn nodi rôl ganolog cynllunio i gyflawni uchelgeisiau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Rydym yn argymhell bod awdurdodau cynllunio lleol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • yn pennu gweledigaeth uchelgeisiol eglur sy'n dangos sut y mae cynllunio'n cyfrannu at wella llesiant; • yn darparu hyfforddiant a chymorth llesant rheolaidd a phriodol ar gyfer aelodau'r pwyllgor cynllunio i helpu i gyflawni eu cyfrifoldebau ehangach; • yn pennu mesurau priodol ar gyfer y modd y maent yn gweinyddu'r system gynllunio ac effaith eu penderfyniadau cynllunio ar lesiant; ac • yn cyhoeddi'r mesurau perfformiad hyn yn flynyddol i ffurfio barn ynglŷn ag effaith awdurdodau cynllunio ar lesiant.
Medi 2019	<p><u>Y 'drws blaen' i ofal cymdeithasol i oedolion</u></p>	<p>Gwella mynediad i'r drws blaen</p> <p>A1 Mae Rhan 1 yr adroddiad yn nodi sut y mae awdurdodau yn hyrwyddo mynediad i'r 'drws blaen' ac yn darparu gwybodaeth, cyngor a chymorth i helpu pobl i wella eu lles ac atal eu hanghenion rhag dirywio. Er mwyn gwella ymwybyddiaeth o'r drws blaen, rydym yn argymhell y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • awdurdodau lleol:

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
		<p>- adolygu eu dulliau presennol, ystyried eu cynulleidfa, a sicrhau bod gwybodaeth o ansawdd da ar gael yn brydlon er mwyn atal anghenion rhag dirywio a phobl rhag cyflwyno eu hunain am gymorth mewn 'argyfwng';</p> <p>- gweithio mewn partneriaeth â phartneriaid y sector cyhoeddus a'r trydydd sector i helpu i sicrhau bod pobl sy'n cael gafael ar wasanaethau trwy atgyfeiriadau gan bartneriaid, neu ddulliau eraill, yn cael yr wybodaeth orau i'w helpu;</p> <p>- sicrhau bod gwasanaethau eirioli yn cael eu comisiynu a'u cynnig yn rhagweithiol i'r rhai y mae eu hangen arnynt ar y pwynt cyswllt cyntaf; ac</p> <p>- ysgwyddo cyfrifoldeb yn lleol ac arwain y gwaith o gydlynu a golygu gwybodaeth leol a gyhoeddir ar Dewis Cymru yn lleol.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru: <p>- gwella ymwybyddiaeth a dealltwriaeth gofalgwyr o'u hawliau i gael eu hasesu ar gyfer eu hanghenion gofal a chymorth eu hunain gyda'r nod o greu galw am wasanaethau ataliol yr awdurdodau lleol; a - chynnal gwerthusiad llawn o swyddogaeth Dewis Cymru wrth roi'r Ddeddf ar waith yn ehangach a defnyddio'r data a geir i adeiladu ar ei botensial fel porth ar gyfer rhannu gwybodaeth yn genedlaethol.</p> <p>Buddsoddi mewn atal a deall effaith</p> <p>A2 Mae Rhan 2 yr adroddiad yn tynnu sylw at wendidau o ran sicrwydd yr awdurdodau ynghylch ansawdd y gwasanaethau trydydd sector, ataliol a chymunedol y maent yn atgyfeirio pobl iddynt, ac i ba raddau y maent ar gael. Rydym yn argymhell y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • awdurdodau lleol:

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
		<p>- mapio'r gwasanaethau ataliol sydd ar gael yn eu hardal er mwyn cael gwell dealltwriaeth o lefelau presennol y ddarpariaeth a nodi bylchau a dyblygiadau;</p> <p>- cynnwys partneriaid y trydydd sector wrth gyd-lunio atebion ataliol i ddiwallu anghenion pobl a sicrhau y gall pobl gael gafael ar y gwasanaethau hyn mewn modd teg;</p> <p>- gweithio gyda phartneriaid y trydydd sector er mwyn teilwra a chomisiynu gwasanaethau newydd lle nodir bylchau; a</p> <p>- gweithio gyda phartneriaid i wella data er mwyn gwerthuso effaith gwasanaethau ataliol ar unigolion, ac ar y boblogaeth yn fwy cyffredinol.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Llywodraeth Cymru: <p>- gwella'r gwerthusiad o gost mewn cysylltiad ag effaith y Ddeddf mewn cyd-destun cenedlaethol, a chefnogi awdurdodau lleol i sicrhau bod yr effaith a ddymunir o ran atal gwariant cyffredinol ar ofal cymdeithasol yn dod yn wirionedd dangosol.</p> <p>Yn rhan o'n hadroddiad, fe wnaethom hefyd gyhoeddi adnodd data rhyngweithiol, ffilm fer a ffeithlun am straeon gofalwyr. Mae'r rhain ar gael ar ein gwefan yma.</p>

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

E-mail: info@audit.wales

Website: www.audit.wales

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru